השתא כזית וכזית בכלא כזית למחר בחוץ מיבעיא [א] (לישנא אחרינא כזית למחר בחוץ פרטא כזית כזית [ב] מיבעיא) איתמר חצי זית חוץ לזמנו חצי זית חוץ למקומו וחצי זית חוץ לזמנו אמר רבא ויקץ [ג] כישן הפיגול ורב המנונא אמר עירוב מחשבות הוי אמר רבא מנא אמינא לה דתנן [ד] כביצה אוכל ראשון וכביצה אוכל שני שבללן זה בזה ראשון חלקן זה שני וזה שני הא חזר ועירבן ראשון הוי ממאי מדקתני סיפא [ה] נפל זה בעצמו [ג] וזה בעצמו על ככר של תרומה פסלוה נפלו שניהן כאחת עשאוה שניה ורב המנונא אמר [ד] התם איכא שיעורא הכא ליכא שיעורא אמר רב המנונא מנא אמינא לה דתנן [ו] האוכל שנטמא באב הטומאה ושנטמא בולד הטומאה מצטרפין זה עם זה לטמא בקל שבשניהם מאי לאו אע"ג דהדר מלייה דלמא [ה] דלא הדר מלייה כי אתא רב דימי אמר חצי זית חוץ למקומו וחצי זית חוץ לזמנו וחצי זית חוץ לזמנו תני בר קפרא פיגול אין [ו] חצי זית מועיל במקום כזית כי אתא רבין אמר חצי זית חוץ לזמנו וחצי זית חוץ לזמנו וחצי זית חוץ למקומו תני בר קפרא פיגול אין [ו] חצי זית מועיל במקום כזית רב אשי מתני הכי [ח] חצי זית חוץ לזמנו וכזית חציו חוץ [ז] למקומו וחציו חוץ לזמנו תני בר קפרא פיגול אין [ו] חצי [ח] זית מועיל במקום כזית אמר רבי ינאי [י] חישב שיאכלוהו כלבים למחר פיגול דכתיב [1] ואת איזבל יאכלו הכלבים בחלק יזרעאל מתקיף לה רבי אמי אלא מעתה [י] חישב שתאכלהו אש למחר דכתיב [2] תאכלהו אש לא נופח ה"נ דפיגול וכי תימא הכי נמי והתנן לאכול כחצי זית ולהקטיר חצי [ט] כזית כשר שאין אכילה והקטרה מצטרפין [יא] אי דאפקה בלשון אכילה ה"נ הכא במאי עסקינן דאפקה בלשון הקטרה דלשון אכילה לחוד ולשון הקטרה לחוד בעי רב אשי [י] חישב לאכול כזית בשני בני אדם מהו בתר מחשבה אזלינן דאיכא [יא] שיעורא או בתר אוכלין אזלינן וליכא שיעורא אמר אביי ת"ש לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית כשר שאין אכילה והקטרה מצטרפין

מאי תיבעי לך השתא כזית וכזית הוא לך למידק דהוי כללא מדלא אתניתא אלא כזית כזית לפרטא הא כזית וכזית כללא כזית למחר בחוץ מיבעיא לך. ובעיין איפשיט דבעינן לעיל כזית כזית תנן או כזית וכזית תנן ש"מ דכזית וכזית תנן. ומהכא אמרינן בגמ' דהאומר למכירו בקדושין (דף מו.) ובגמרא דשבועת הפקדון (שבועות לח.) רבי היא דאמר ל"ש כזית כזית ל"ש כזית וכזית פרטא הוי: **לישנא אחרינא** [לא] גרסינן: **ויקץ כישן** (א) **פיגול.** כיון שמלא חצי זית ראשון [יב] חצי זית אחרון שהוא מינו ניעור משנתו ומבטולו שנצטרף [יג] עם חוץ למקומו לפסול ולא לפגל וחוזר מצטרף עם זה לפגל ובטל לו חצי זית דחוץ למקומו מלהוציא מידי פיגול דאין חצי זית מועיל במקום כזית ולא אמרי' ככר נצטרף עם שאצלו לפסול ולא יחזור ויפרד ממנו: **עירוב מחשבות הוי.** מכיון שנצטרף שוב לא ירד [יד]: **ראשון.** התערובות הזה תורת ראשון עליו לעשות מגעו שני דהא איכא שיעורא דראשון בגוויה ליתן טומאה: **חלקן זה שני וזה שני.** שהרי בכל אחד חצי שיעור דראשון וחצי שיעור דשני ותנן לקמן בשמעתא [טו] ראשון ושני מצטרפין לטמא בקל שבשניהם: **הא חזר ועירבן ראשון.** כדמסיים ואזיל מגופא דמתני' אלמא כשחזר ומלא את מינו ניעור מצירוף דשאינו מינו: **נפל זה בעצמו וזה בעצמו.** כשנסתלק הראשון נפל חבירו עליה פסלה [טז] ולא טימאה ליעשות שניה שכשנפל האחד לא היה בו כביצה ראשון וכשנפל חבירו כבר נסתלק זה: **נפלו שניהם כאחד.** וה"ה בזה אחר זה אם נפל השני בעוד הראשון עליה שניהם כאחד קרי ליה: **עשאוה שניה.** אלמא הדרי ומצטרפי לראשון שבזה ושבזה: **התם איכא שיעורא.** מעיקרא [יז] שלם הוא ונחלק הלכך כשחזר ועירבו חוזר שמו עליו: **אבל הכא.** מעיקרא חצי זית פגול וחצי זית פסול לא נקרא שם פגול עליו כי אם שם פסול הלכך כי הדר אתי חצי [זית] דזמן לא פקע שם פסול למיהל שם פגול: ה"ג **האוכל** [יח] **חצי ביצה שנטמא באב הטומאה וחצי** [יט] **ביצה אחרת שנטמא בולד הטומאה מצטרפין זה עם זה לטמא בקל שבשניהם מאי לאו אף על גב דהדר מלייה לא דלא הדר מלייה: לטמא בקל שבשניהם.** אם נגע בתרומה פסלה ולא טמאה דליכא כשיעור מן הראשון. מאי לאו אפי' חזר והשלים מאוכל ראשון אחר על זה עד שהיה בו כביצה אוכל ראשון [כ] דאינו עושה עוד ראשון הואיל ולא היה בו מעולם שיעור קודם שנתערב עם אוכל שני אלמא כי לא הוי ביה שיעורא מעיקרא אין חוזר וניעור. וא"ת אי (ב) בלא הוי ביה שיעורא מעיקרא היאך קיבל טומאה מאב הטומאה מתחילתו תשובה לדבריך שהאוכל מקבל טומאה בכל שהוא אבל לטמא אחרים צריך כביצה וברייתא שלימה בת"כ [ל] כל אשר בתוכה [כא] יטמא מכל האוכל מלמד שמטמא [כב] בכל שהוא יכול יטמא אחרים בכל שהוא ת"ל אשר יאכל דהיינו כביצה כדילפי' בפ"ח דיומא (דף פ.) אוכל הנאכל בבת אחת ושיערו חכמים אין בית הבליעה מחזיק יותר מכביצת תרנגולת: ה"ג **בדרב דימי חצי זית חוץ למקומו וחצי זית חוץ לזמנו וחצי זית חוץ לזמנו תנא בר קפרא כו'.** דכיון דהוי להו הנך תרי דזמן גבי הדדי מצטרפי ולא אמרינן מכי חשיב אחצי זית דזמן קמא נצטרף עם חצי זית דמקום שקדמו דהא דאמרת [כג] (לעיל כט.) יהיה מלמד שמצטרפין (ג) היכא דליכא מינו לצרופי בהדיה: **כי אתא רבין אמר.** לאו הכי תני בר קפרא דכיון שקדמו חצי זית דמקום אתי חצי זית קמא דזמן ואיצטריף [כד] ושוב אין חוזר וניעור אלא הכי תנא חצי זית חוץ לזמנו וחצי זית חוץ לזמנו וחצי זית חוץ למקומו פיגול אין חצי זית דמקום מועיל לבטל זמן דהוי כזית: **רב אשי כו'.** כרבא סבירא ליה דאמר לעיל ויקץ כישן הפיגול ואפילו אפסקיה במחשבת מקום ועדיפא דרב אשי מדרבא דאשמעינן רבותא אע"ג [כה] דחשבינהו לזמן ומקום בחד דבורא ונירפן בשפתיו לכזית אחד אפ"ה מצטרף למינו: **יאכלו הכלבים.** אלמא שמיה אכילה: **אלא מעתה חישב.** על הבשר לאכול [כו] כמו הדיוט למחר: **הכי נמי.** דהוי פיגול: **וכי תימא הכי נמי והא אנן תנן.** דאפי' אש גבוה [כז] במידי דחזי לה ואורחה לא מצטרפא אם [כח] חישבה עם אכילת אדם ואע"ג דאכילה שמה אלמא לא מדמי אכילות להדדי דכל חדא וחדא למילתיה הוא דהויא אכילה: **בשר אוכלין.** שנים האוכלין את הזית:

הא

ויקץ כישן הפיגול. לא שייך הכא מלא מין את מינו וניעור [כב]: **עירוב מחשבות הוי.** [לו] שאין הפסול מניח הפיגול ליפרד מעליו: **הא חזר ועירבן ראשון הוי.** תימה מה ענין זה אצל זה דגבי קרבן כשאמר חצי זית חוץ למקומו וחצי זית חוץ לזמנו הרי ככר נפסל הקרבן ואינו חוזר ונעשה פיגול אבל חצי ביצה ראשון וחצי ביצה שני שנתערבו דנעשה שני אין הטעם לפי שנתבטל חצי ביצה הראשון אלא משום דאין לו כח לטמאות בפני עצמו הלכך כשיצטרף עמו חצי ביצה ראשון למה לא יהא ראשון (ז): **נפלו** שניהם באחד עשאוה שניה. למ"ד יש נוגע מחור [לא] ונוגע: **התם** איכא שיעורא. פי' בקונט' מעיקרא שיעור שלם הוה ונחלק הלכך כשחזר וערבו שמו חזר עליו אבל הכא מעיקרא חצי זית פיגול וחצי זית פסול לא נקרא שם פיגול עליו כי אם שם פסול הלכך כי הדר אתי חצי זית דזמן לא פקע שם פסול למיהל שם פיגול. ולפירוש זה הוה ליה למימר התם הוה ביה שיעורא הכא לא הוה ביה שיעורא ומפרש ר"ת איכא שיעורא שיש מן השני כשיעור לפיכך מניח לו לראשון להפרד מעליו והלך [לב] לו להתחבר אצל ראשון אחר הכא ליכא שיעורא מן הפסול ואין מניח לו לפיגול להפרד מעליו: **אמר** רב המנונא מנא אמינא לה דתנן האוכל שנטמא באב הטומאה. שהיה בו כביצה ושנטמא בולד הטומאה שהיה בו כמו כן כביצה, מצטרפין זה עם זה אם יש חצי ביצה מן הראשון וחצי ביצה מן השני מצטרפין לטמא בקל שבשניהם מאי לאו אע"ג דהדר מלייה שלקח מן הראשון ושם עליו אלמא כיון דליכא שיעורא מן השני אין מניח לו לראשון להפרד מעליו לילך לו אצל ראשון חבירו ומשני דלמא דלא הדר מלייה. ואין לדמות זה לטומאה שבטלה חזרה וניעורה דהכא לא בטלה והכא טעמא משום דאין [לג] להפרד ממנו [לד] ולפי' רבינו תם שפירשתי לא צריכא למה שפירש בקונטרס דאוכל מקבל טומאה בכל שהוא והארכתי בפרק המלניע (שבת דף צא. ד"ה אי לענין): **חישב** שיאכלוהו כלבים למחר פיגול. בסוף כל הפסולין (לקמן דף לו.) אמרינן דחישב שיאכלוהו טמאים לא הוי פיגול וצריך לפרש טעם אמאי גרע מאכילת כלבים (ז): **ואת** איזבל יאכלו הכלבים. [לה] הא פשיטא ליה דשייכא ליה גבי בהמה בדבר הראוי לה כדכתיב (ח) תהיה כל תבואתך [לו] לאכול אלא מאכילת בשר מייתי ראיה [לז]: **דכתיב** תאכלהו אש לא נופח. תימה דלא מייתי קרא דאש האוכל יאכל דבשתי אכילות הכתוב מדבר אחת אכילת אדם ואחת אכילת מזבח (לעיל יג:) וכתיב (ויקרא ו) אשר תאכל האש את העולה וי"ל דאש דגבוה פשיטא ליה דשמה אכילה ובכל [לח] מקום אין אכילה והקטרה מצטרפין (ט) אבל [לט] השתא דאמרת דכל אכילת אש שמה אכילה קשיא ליה אמאי אין מצטרפין: **שאין** אכילה והקטרה מצטרפין. מרישא הוה מצינא למידק דקתני להקטיר דבר שדרכו להקטיר הא דבר שאין דרכו להקטיר לא אלמא אכילת אש לא שמה אכילה:

מסורת הש"ס

א) לישנא דקרא ויקץ כישן ה' (תהלים עח סה), ב) טהרות פ"א מ"ה, ג) נ"ו שם מעילה יז:, ד) ועי' תוס' מנחות יז ד"ה דלא, ה) שמיני רפ"ט, ו) חולין קכד:, ז) [לקמן לו: ד"ה שיאכלוהו כתבו הטעם ע"ש], ח) ויקרא כה ז, ט) [עיין תוס' מנחות יז: ד"ה דלא התעוררות רב בסוגיא דהכא]:

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ויקץ כישן הפיגול וכו' ומבטלו לצירוף שמצטרף וכו' וחוזר ומצרף: (ב) ד"ה לטמא וכו' וא"ת אי דלא וכו' בתוכו: (ג) ד"ה ה"ג וכו' מלמד שמצטרפין היינו דוקא היכא:

◆

שינויי נוסחאות

א] כה"ג מתקן וכן ליתא בכ"י רפ"ט וש"מ. אמנם בכתה"י [לבד מכ"י כ"ן] איתא, וכ"נ מרש"י. ועי' לק"ן למקיים גירסתינו וכ"מ בק"נ: ב] ס"י וכזית (ש"מ): ג] לעצמו וזה לעצמו (ש"מ. וכ"ה בטהרות): ד] אמר ליתא בכ"י ובכתה"י, וכ"ל דק"ס שסופיפותו בטעות מנה"ו: ה] כ"ה לא דלא, יתיבת דלמא נמחק (רא"ם). וכ"ה בכ"י וכרש"י, אבל כתוס' כלפניט: ו] ראין (כ"י צ): ז] כ"ה חוץ לזמנו וחציו חוץ למקומו (דק"ס). וכ' מ"נ וקר"א סב"ה גירסת הרמב"ם עפ"י: ח] בחצי (שמכ"י וצ"ק. וכ"ה במתוי"ו): ט] כחצי (צ"ק): י] רבא כל"ל (ש"מ. וכ"ה בכ"י צ) ויעב"ץ גורס רב אסי. ועי' רפ"ס: יא] והא איכא כל"ל (ש"מ): יב] הראשון את חצי זית האחרון (כתה"י וש"מ): יג] שנצטרף עם של חוץ (ש"מ. ועי' ב"ח) כ"ה ואינו מצטרף (גליון): יד] יעור כל"ל (ש"מ): טו] כשמעתין דראשון (כתה"י): טז] פסלוה ולא טימאוה (ש"מ): יז] מעיקרא שיעור שלם (ש"מ. וכ"ה בתו'): יח] ל"ל אוכל (כ"י ב): יט] וחצי ביצה אחרת נמחק, ול"ל ושנטמא בולד (כ"ה בכ"י וכ' תיקן בש"מ): ולפי"ז לא נתפרש שיעור האוכל שנטמא בולד, ולזה כתב הגליון כש"מ כלומר וכו' עיי"ש: כ] ראשון קאמר ואינו נעשה עוד (ש"מ): כא] בתוכו (ש"מ): כב] שמיטמא (ב"ש) וכן הגיה הכ"מ בשבת לא ע"א: כג] דאמרן (ש"מ): כד] ואיצטרף בהדיה (ש"מ): כה] דאע"ג דאחשבינהו (ב"ש): כו] להאכילה כל"ל (ש"מ): כז] דגבוה (ש"מ): כח] עם מחשבת אכילת אדם כל"ל (ש"מ): כט] כש"מ נוסף דמחשבות הויין: ל] פרי"ת שאין כל"ל (ש"מ): לא] ל"ל ותחור (צ"ק): לב] ולילך (ב"ש): לג] דאין מניחו (ש"מ): לד] ממנו כדפירש"ת ולפי' שפרשתי (צ"ק): לה] הא דלא מייתי ראיה מקרא דולבהמתך ולחיה אשר בארצך תהיה כל תבואתה לאכול דהא פשיטא ליה דשייכא אכילה גבי בהמה וכו' (ש"מ. וכעי"ז בתוס' מנחות יז ע"ב): לו] תבואתה כל"ל (רש"ש): לז] כש"מ נוסף דסד"א דגבי כלבים לאו אכילה היא: לח] ומכל כל"ל (ש"מ): לט] אבל השתא וכו' עי' שפ"א שכ' דלמן לוה מוכן ומקומו כד"ה שלאחריו לקושייתם שם עפ"ב: מ] ועי' תוס' לקמן לו ב' ד"ה שיאכלוהו: מא] עי' בש"ל לעיל אות יט:

◆

שיטה מקובצת

מאי לאו אע"ג דהדר מלייה. פי' לפי שיטתו אמר כו'. אבל קשה לר"ם כל הא דפרי דאוכלים מקבלים טומאה בכל שהוא מנא לאמרינן באהלות (פ"ג מ"א) אלו ממעטין באהל ומתיב פחות מכביצה אוכלין, ולר' מקבלין טומאה היאך אוכלין (דקי"ל) [הא קי"ל] דכל דבר המקבל טומאה אינו חוצץ בפני הטומאה (ב"ב קט ע"ב). ולפי' [ר"ת] ניחא דלעולם היה בו כשיעור מעיקרא [כשנטמאה באב הטומאה] [ובו] שחלקן ועירבן עד חצי ביצה, וא"ת מייתי שפיר דכי הדר מלייה שלקח חצי ביצה מן הראשון ושם עם [האחר] השני [אינו מצטרף עמו, דכיון] דליכא שיעורא [מן השני] [כשאין] אין מניחו לראשון להפרד ממנו ולילך לו אצל הראשון חבירו. ותור דלא הדר מלייה (קשון הרא"ש ז"ל): **כי אתא רב דימי כו'.** כרב המנונא ס"ל מיהו הכא דהוו תני דזמני גבי אהדדי מצטרפין ולא אמרינן מכי חשיב אחצי זית וזמן קמא מצטרף בכדי חצי זית חוץ [למקומו] שקדמו דכתיב יהיה מלמד שמצטרפין (לעיל כט.) (הרא"ש) [ודה"מ] כי ליכא זמן בהדיה לצרופי. ורבין אמר דלאו להכי תני בר קפרא דהא בענין זה אינו חוזר וניעור (ד)כיון שנפסל נקבע בחצי זית דזמן קמא. אלא להכי תני חצי זית חוץ לזמנו [וחצי זית חוץ לזמנו] וחצי זית חוץ למקומו כו' (מהרש"ק ז"ל): **חישב שיאכלוהו כלבים כו'.** וא"ת והלא בפרק כל הפסולים כו' [כדכתוב בתוספות חיסכן]. וי"ל דשאני טמאים שפוסלים קודם אכילה בנגיעה, ולאו"ש פיגול מכיון לאותו בבית הבליעה שלו. אין דרך אכילה בכך. ורי"ב"א פי' דלקמן איירי כל כך ... ואין זה בידו הלכך לא הויא מחשבה ומכי כלותו לא אמר כלום. אבל אכילת כלבים הויא כדידיה (הרא"ש ז"ל): **אלא מעתה חישב כו'.** פי"ה דאף כאכל הדיוט הוי לו לאותה פיגול כו'. אבל תימה דגבי מזבח נמי אשכחן אכילה דכתיב בפיגול נוטיה ולאם האכל כו' עד אין אכילה והקטרה מצטרפין [כוונתו לדברי התוס' דכתיב כו' עד מצטרפין]. ולפיכך כי מפקה להקטרה כלבים אכילה (דהא) (דלא) מקריא אכילה לפי שאוכלין אותה אכילה לגבוה אלא אכילה אש. אבל השתא כו' [אמאי] אין מצטרפין, דהא גם הקטרה לא פקע מתנה שם אכילה אם כמו בהדיוט. ומשני דשיטת [שעתו] לפי שאוכלין מתוך דהקטרת אם לא שמיה אכילה (מהרש"ק ז"ל): **אי דאפקה בלשון אכילה ה"נ.** דהוי פיגול ומצטרף. הכא במאי עסקינן כלומר מתניתין דקתני דאין אכילה והקטרה מצטרפין מיירי כו': **רש"י ד"ה ה"ג האוכל כו' ושנטמא[ה] בולד הטומאה.** כלומר וחצי ביצה נגע בולד הטומאה (גליון):

עין משפט נר מצוה

קכה א מיי' פרק ט"ו מהלכות פסה"מ הלכה ד:
קכו ב ג מיי' פי"ד מהל' טומאת אוכלין הלכה יג:
קכז ד מיי' שם הלכה יג:
קכח ה מיי' פרק ט"ו מהלכות פסה"מ הלכה ד:
קכט ו ז ח מיי' פי"ד שם הלכה י והלכה ט ועיין כס"מ:

◆

תורה אור השלם

1. וְאֶת אִיזֶבֶל יֹאכְלוּ הַכְּלָבִים בְּחֵלֶק יִזְרְעֶאל וְאֵין קֹבֵר וַיִּפְתַּח הַדֶּלֶת וַיָּנֹס: מ"ב ט, י
2. כָּל חֹשֶׁךְ טָמוּן לִצְפוּנָיו תְּאָכְלֵהוּ אֵשׁ לֹא נֻפָּח יֵרַע שָׂרִיד בְּאָהֳלוֹ: איוב כ, כו

◆

מוסף רש"י

האוכל שנטמא באב הטומאה. דהוא ולד הטומאה דהיינו ראשון, והאוכל שנטמא בולד הטומאה, דהוא שני: מצטרפין זה עם זה לטמא בקל שבשניהם. דהיינו שני ומצטרפין יחד לעשות שלישי כגון שהפסי[ד] שישה, דהוא קל שבשניהן, אבל לא מצטרפין להכי שיעשו שני כמו ראשון שעושה שני, דא"כ הייתו חמור שבשניהן (מעילה יז:).

◆

ליקוטים

השייך לעמ' זה ד' בטמ' קודם דלמולים ולערלים לא שחישב בלבו מתחלה שניהם אלא שחישב שיאמר כך והדיא דפגלו במקדש כיון שמתכוין בפירוש לפסלו ולפגלו חשיב היזק לא בדיבורייה. בהכוונה לרבקה שתדוש ולא תינק ודוקא בתינק ותדוש פטור מדיני אדם אבל בתדוש להודיה חייב בדיני אדם וכל זה דומה דוחק. וגם בפירוש הקונטרס בריש מנחות על הא דקאמר מחשבה דמינכרא פסל ורחמנא דהיינו דבור והתם נמי משמע הכי דקרי חרבה לשם בלילה מחשבה דמינכרא שניכר שהוא משקר ואם לא היה מדבר במאי מינכרא כיון דאינו מחשב. ודוחק לומר כיון דאם היה מוציא בפיו היה ניכר קרי ליה מחשבה דמינכרא. ויש להקשות מהא דאמרינן בפרק ב' דזבחים גמרא כיצד קירב המתיר אמר רבי יוחנן מנין למחשב בקדשים שהוא לוקה תלמוד לומר לא יחשב וכיון דכתיב בקרא לא יחשב דמשמע מחשבה מהיכא תיתי לך להצריך דיבור. ועוד דרישא דפריך התם רב אשי לרב מארי לאו שאין בו מעשה הוא ואין לוקין עליו אמר ליה רבי יהודה היא וכו', ומאי קושיא הא כי האי גוונא חשיב מעשה לרבי יוחנן כיון דאיכא דיבור ובדיבוריה מתעביד מעשה כדאשכחן בפרק קמא דתמורה דאמר ליה רבי יוחנן לתנא לא תיתני מימר ודיבוריה עושה מעשה, וכן חסמה בקול חשוב מעשה וטעמא משום ודבדיבוריה מתעביד מעשה אבל אם אין צריך דבור אלא מחשבה בלב ניחא (וביותר אי במחשבה בלא דיבור היכי לקימי דע שחושב ממאי) במחשבה לבדה מיפסיל בלא דיבור ניחא כיון שלא הוצרך הדיבור אלא לפי שעל ידי כך אנו יודעין שפסלו במחשבה אבל הפסול לא נקבע על ידי דיבור אלא על ידי המחשבה. ומיהו ברוב ספרים בזבחים גרסינן רבי ינאי ומצי למימר דאף על פי שיכול לתרץ דהתם בריבוריה מתעביד מעשה רוצה להעמיד רבי ינאי אף כריש לקיש דפטר חסמה בקול. והרב רבי חיים היה אומר דלא חשיב בדבורו מתעביד מעשה מה שנפסל במחשבתו דמתחלה כמו כן לא היה ראוי להקריבו לאכול עדיין עד שיקרבו מתירין אף על פי שמתחלה היה עומד ליקרב בבשר גמור ועתה נפסל על ידי דיבור. וגם כן איתא בריש מנחות מחשבה ואף על גב דמחשבה דשליחות יד הוי כדבור כדפירשנו מחשבה דקדשים נמי איכא למימר דכדיבור. דתרומה מיהא שניטלת במחשבה הוי בלא דיבור כדמוכח בפרק שבועות שתים תנין ולא כמו שמשמע פירוש הקונטרס דפרק בתרא דבכורות דבעי למימר דתרומה נמי בדבורא. עד כאן (שמ"ק כ"מ דף מח.):